

meg: egyrészt fejlesztés mindennapi gyakorlati feladatok megoldása érdekében, másrészt felkészülés a várható munkákra. Kidolgoztak szabatos tervezési térképek előállítására automatizált technológiát, üzemi térképezés és alappont-meghatározási komplex módszert, a lakótelepekkel kapcsolatosan geodéziai és térképezési eljárásokat, földtömegszámítási programokat. Ezekon kívül számos jelentős részfeladatot is megoldottak.

Ágfalvi Mihály (EFE-FFFK) előadása foglalkozott a székesfehérvári főiskola olyan termelési feladatokhoz kapcsolódó kutatásaival, amelyeknek eredményei az oktatásba is beépíthetők; továbbá azokkal a fejlesztésekkel, amelyek elsődlegesen az oktatást szolgálják, de a mérnökgeodéziai gyakorlatban is hasznosíthatók. Kiemelte a zsebszámítógépekkel és a távmérőkkel kapcsolatos vizsgálataikat, valamint több nagy ipari beruházáson végzett mérnökgeodéziai tevékenységüket. Terveik közé tartozik, hogy az információelmélet geodéziai alkalmazásával és deformációmérésekkel kívánnak intenzívebben foglalkozni.

Bengernő József (PGTV) érdekesen és szemléltetően ecsetelte a mérnökgeodéziai kutatással kapcsolatos nehézségeket. Kifejtette a pécsi üregek és pincék felmérésére, térképezésére, közműfeltárására kialakított technológiájuk lényegét és az alagútszaluzatos építésben vállalt szerepüket. Kiemelte a szakemberképzés jelentőségét.

Dr. Detrekői Ákos (BME Geodéziai Intézete) kutatási tevékenységük három vonatkozásáról: az oktatási célokat szolgáló, az OM-TKFA kutatási feladataihoz kapcsolódó és az ipari megbízások kutatásaikról beszélt. Beszámolt a korszerű matematikai alapokon nyugvó mérnökgeodéziai vizsgálatokról, az üzemi alaphálózatok kifejlesztésére vonatkozó kutatásaikról, a lézeres és más elektronikus műszerekkel kapcsolatos fejlesztéseikről és az épületfelújításokhoz kapcsolódó fotogrammetriai eredményeikről. Érdeklődést váltottak ki a folyamatos építéshez, gépsorok kitűzéséhez és a mozgásmérésekhez kapcsolódó módszereik. Az intézet elmélyült munkáját tükrözi a Mérnökgeodéziai szabályzat is, melyet a MEM-OFTH megbízásából, a Földmérési Intézet közreműködésével készítettek el.

Halmai Endre (MTA-GGKI) előadásából főleg alapkutatásai, műszerfejlesztési osztályuk, laboratóriumuk és mechanikai, elektrotechnikai műhelyeik tevékenysége emelkedett ki. A libellavizsgálók és a hordozható invárszintezőléc-komparátor az intézet elmélyült elméleti, valamint gyakorlati műszertechnikai munkáját tükrözi.

Dr. Karsay Ferenc (FTI) előadása szerint az építőipari mérnökgeodéziai tevékenység területén folyó fejlesztései a szakmai informáltságot, a vállalati technológiák hatékonyabbá tételét és a szakterület egyetemes fejlesztését szolgálják. Vállalati munkájukhoz kapcsolódva 1968—1977 között 57 műszaki fejlesztési témát dolgoztak ki. A legfontosabbak az ipartelep-térképezés, a városi közműfeltárás, az olajmezők vezetékhálózatának felmérése és ábrázolása, panelos épületek kitűzése, alagút-felmérés, TV-tornyok, darupályák, gépi berendezések kitűzése, felmérése. Ezekon kívül számos műszaki terv, műszaki előírás, technológiai vizsgálat készült, többek között a paksi atomerőműre, szputnyikmegfigyelő-állomásra, az ózdi rúd-drót sorra, pályaudvarok fotogrammetriai felvételére, mérnökgeodéziai mérőeszközök és segédberendezések alkalmazására, alagútszaluz, könnyűszerkezetes építményekre vonatkozóan.

Dr. Kolosvári Gábor (NME Miskolc) a bányamérési-tani tanszék oktatási és szerződéses munkáiból azokat emelte ki, amelyek egyaránt szolgálták az oktatást és a kivitelező ipar fejlesztését. Külföldön is elismerést aratott automatizált mozgásmérőrendszerük, valamint a budapesti metró mozgólépcsőjének alakváltozását vizsgáló berendezésük.

Dr. Lukács Tibor (FÖMI) a mérnökgeodéziában is használható általános geodéziai kutatásokról és a kifejezetten mérnökgeodéziai fejlesztésekről beszélt. Kiemelte legújabb helikopteres légifényképezési vizsgálataikat, metróalagutak fotogrammetriai felméréseit, híradástechnikai célokra — az egész országra kiterjedően

— készített digitális terepmodellt, számos szabályozási anyagukat, főként a Mérnökgeodéziai szabályzatot és jelkulcsot, a fővárosi közműnyilvántartás adatbankját, a mikrofilmtechnika alkalmazását.

Az előadásokat élénk vita követte.

Az ülés *Bagó Lászlónak*, a szakosztály elnökének a zárszavaival ért véget.

Dr. Karsay Ferenc

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEMEN

A Budapesti Műszaki Egyetemen a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójának tiszteletére rendezett tudományos ülésszak keretében 1977. november 22-én került sorra a tudományos diákkörök konferenciája. A konferencián 37 szekcióban 255 előadás hangzott el, ezek közül az Építőmérnöki Karon 4 szekcióban 32 előadás. A négy szekció egyike a földmérési-tudományi szekció volt, amelynek programján 7 diákköri pályamű szerepelt.

A szekció elnökének, *dr. Homoródi Lajos* egyetemi tanárnak megnyitó szavai után elsőnek *Bányai László* IV. éves földmérőmérnök-hallgató tartott előadást *A nehézségi erő tér potenciáljának sorbafejtése* címmel. Röviden foglalkozott a potenciálméleti alapfogalmakkal és ismertette a Föld nehézségi erőterére és potenciáljára vonatkozó alapvető ismereteket. Matematikailag elemezte az általános megoldásban szereplő gömbfüggvényeket, és meghatározta az egyes együtthatók mechanikai jelentését. Az együtthatók meghatározásának jelenleg használt módszerét érintve elemezte a potenciálsor egyes tagjainak fizikai és geodéziai jelentését, végül említést tett a potenciálsor alkalmazásának néhány területéről. Az előadást jól összeállított képlet- és ábraanyag tette szemléletesebbé.

A második előadás *Csapodi Beáta — Demeter Tamás — Reich Károly — Szombathy Márta — Tamás József* II. éves földmérőmérnök-hallgatóknak a jósvafői Vass Imre barlang felmérése során végzett munkáját ismertette. Az előadó, *Csapody Beáta* elmondta, hogy a korábban végzett felmérések munkarészeinek elkallódása, továbbá a barlang kutatói részéről felmerült újabb igények szükségessé tették egy új részletes felmérés megindítását. A munka megalapozásaként az 1977. év nyarán az alappontsűrítést végezték el. Az előadó ismertette a feladat megoldása során alkalmazott módszereket és műszereket, valamint azokat a különleges körülményeket, amelyek közepette a barlangmérés folyik. Befejezésül érintette a barlangi sokszögpontok megbízhatóságának kérdését is, végül szólt a munkacsoport tervezte további mérési feladatokról.

Harmadikként *Petrik Zsuzsa* számolt be egy másik munkaközösség: *Ernyes Éva — Homolya András — Petrik Zsuzsa — Sárhídi Attila* IV. éves földmérőmérnök-hallgatók *Az elektrooptikai távmérők visszaverő-berendezéseinek helyettesítése egyszerűbb anyagokkal* című vizsgálatáról. A munkacsoport egyéves tevékenysége során különféle fényvisszaverő papíryananyagokat és műanyagprizmákat vizsgált abból a szempontból, hogy használhatók-e az elektrooptikai távmérők kényes és drága prizmai helyett. A körültekintően felépített kísérletsorozat kiértékelése során arra az eredményre jutottak, hogy a vizsgált olcsó anyagok közül — bizonyos korlátokkal — több is alkalmas erre a célra. Az eredmény, — ha figyelembe vesszük a távmérők külföldről beszerezhető prizmainak nagy költségeit — igen jelentősnek mondható.

Ezt az előadást *Homolya András* IV. éves hallgató beszámolója követte. A PTK 1023 programozható elektronikus zsebszámológép ismertetése és alkalmazása a geodéziai számításoknál című pályamunkájából mondott el részleteket. A számológép általános ismertetése után a géppel megoldható függvények értelmezési tartományával és számítási pontosságával foglalkozott. Érintette a gép programozását, és szemléletesen készítet-

folyamatábrákon mutatta be a programok futtatásának különféle lehetőségeit. A Híradástechnika Szövetkezet TK 1023 és PTK 1023 típusú számítógépeire egyaránt elkészített 25 alsogeodéziai tárgyú számítási programból példákat is láthattunk.

Thásics Gyula V. éves földmérőmérnök-hallgató dolgozatában az **Adatbank** tárgykörében végzett elméleti jellegű vizsgálatait közölte. Foglalkozott az információs rendszer és az adatbank fogalmával és jellemzőivel, az adatbankkal szemben felmerülő igényekkel, az adatbankok lehetséges tevékenységi területeivel. A konferencián tartott előadásban — lényegesen átdolgozva és kiegészítve a dolgozatában közölteket — részletesebben foglalkozott a műszaki nyilvántartási, ezen belül is a földmérési és térképészeti adatokat tároló adatbankok szervezésének és működésének számos lényeges kérdésével.

Mészáros András V. éves hallgató **Gabonasiló** alakváltozásának mérése geodéziai és fotogrammetriai módszerrel című előadásában arról a vizsgálatról számolt be, amelyet a BME acélszerkezetek tanszéke és a BME Geodéziai Intézetének fotogrammetriai tanszéke szakértői tevékenység keretében végzett, s amelynek mérési részében ő maga is közreműködött. A kis alapterületű, de viszonylag nagy magasságú, fémből vagy műanyagból készült tárolósílokat arra vonatkozóan kell vizsgálni, hogy a terhelés különböző szakaszaiban milyen alakváltozásokat szenvednek. Az előadó elmondotta, milyen műszereket és mérési módszereket alkalmaztak, hogy a vizsgált 9,5 m átmérőjű és 13,5 m magas üvegszál-erősítésű poliészter szendvicspanelekből épült hengeres gabonasiló alakváltozásait fél- és teljes terhelés mellett kimutassák. Előadását diafelvételekkel, helyszínrajzokkal, valamint a kiértékelés egyes eredményeit feldolgozó diagramokkal szemléltette.

A tárgy jellegénél fogva előadásra nem került, de a diákköri pályázaton sikerrel vett részt **Szamos Gábor és Fekete Károly III.** éves földmérőmérnök-hallgatók **Életük és a geodézia** című dolgozata. Ebben két magyar geodéta, **dr. Tárczy-Hornoch Antal** és **Poronyi Zoltán** életútját mutatják be a riportok keretében feltett kérdések, illetve a megkezdettek válaszai alapján. A munka folytatását képezi annak az eddig hat riportból álló sorozatnak, amelyet a korábbi években **Székely András**, majd **Füry Klára** és **Székely András** készített. A riportokhoz a szerzők — a korábbiakhoz hasonlóan — csatolták a két geodéta életrajzát és eddig megjelent munkásságuk irodalomjegyzékét is.

Székely András, aki friss diplomásként még részt vehetett a diákköri konferencián, a tudománytörténettel foglalkozó munkák helyett most olyan dolgozattal jelentkezett a pályázaton, amelyben a múlt helyett inkább a jövőt kutatja. **Szakbarbár-e a mérnökjelölt?** címmel a Filozófia-Szociológia szekció ülésén tartott előadást. A kérdésre a választ saját szerkesztésű, a földmérőmérnök-hallgatóknak kiadott kérdőívek segítségével próbálta megkeresni.

A földméréstudományi szekció előadásai után a Földmérési Intézet képviselőjében **Bod Emil**, a Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalattól **Bencze Ágnes**, a Kartográfiai Vállalat részéről **Murányi László**, a Pécsi Geodéziai és Térképészeti Vállalat nevében pedig **Szabó Sándor** köszöntötte a konferencia előadóit, illetve a pályaművek szerzőit. Az intézményük képviselőjében megjelent vendégek elismerő levelet és pénz- vagy tárgyjutalmat adtak át a diákköri munkában részt vevő hallgatóknak, akik egyébként a rektori pályázaton is valamennyien díjazásban részesültek.

Az ülés **dr. Homoródi Lajos** zárszavával ért véget. A Geodéziai Intézet igazgatója a zárszóban kiemelte a diákköri munkának az oktatás-nevelés folyamatában betöltött különleges szerepét, s a munkában eredményesen részt vevő hallgatók érdemeinek méltatása mellett elismerését fejezte ki azoknak az oktatóknak, akik konzulensként a dolgozatok, illetve előadások létrejöttében közreműködtek.

Noé Ferenec

Innen — onnan

KÉSZÜL A GEODÉZIAI ÉS KARTOGRÁFIAI BIBLIOGRÁFIA III. KÖTETE

A „Magyar geodéziai és kartográfiai irodalom, Bibliográfia” III. kötetének szerkesztőszéki munkája 1977 őszén befejeződött és megjelenése 1979-re várható.

A kötet az előző kötetek folytatásaként tartalmazza a magyar szerzők 1971—1975 közötti geodéziai tárgyú cikkeinek, tanulmányainak, valamint a kartográfiai témakörben 1900—1975 között megjelent munkáknak, továbbá az 1971—1975 között kiadott rendeleteknek, szabályzatoknak, szabványoknak és konferencia-anyagoknak bibliográfiai adatait, ismertetéseit. Ebben a vonatkozásban a kötet megjelenése geodéziai szakmai életünk jelentős eseménye lesz. Kevés nemzet geodétái, kartográfusai dicsekedhetnek azzal, hogy szakmai munkásságukról ilyen összefoglalás készül.

A mintegy 20 ív terjedelmű kötet tartalma az előző kötetekhez képest jelentősen bővült, mivel kartográfiai témakörű cikket, tanulmányokat, térkép- és atlaszismertetéseket is tartalmaz. A szerkesztői-szerzői kollektíva mintegy 300 hazai és külföldi folyóiratot nézett át és dolgozott fel. Arra törekedett, hogy minden magyar vonatkozású megjelent munka, amelynek már csak egy kis geodéziai vagy kartográfiai vonatkozása is van, bekerüljön a kötetbe. Így megtalálhatók lesznek benne az állami földmérés, a vízügy, a közlekedés, az építésügy, az erdészet, a bányászat, a műszergyártás stb. szakterülete reprezentánsainak munkái.

Az anyag frissessége folytán a kötet adatai közvetlenül felhasználhatók mindenfajta irodalmi és tudományos munkához, emiatt különösen ajánljuk a magyar geodéta, fotogramméter és kartográfus szakemberek figyelmébe.

Mindezeket előrebocsátva kérjük olvasóinkat, hogy — egyéni és szakterületünk érdekeit szem előtt tartva — saját részükre, valamint intézményük számára szíveskedjenek a kötetet előjegyeztetni a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület titkárságán (1061 Budapest, Anker köz 1.). A kötet ára előreláthatólag 100 Ft körül lesz. A példányszám megállapíthatása végett kérjük, hogy az előjegyzést szíveskedjenek mielőbb írásban bejelenteni.

A Bibliográfia szerkesztő bizottsága

ÚJ FÖLDMÉRŐMÉRŐK

A Budapesti Műszaki Egyetem Építőmérnöki Karán 1977. december 19-én a következő földmérőmérnök-hallgatók jutottak túl sikeresen az államvizsgán:

Hársfalvai Mária, Honfy Jenő, Horváth Béla, Kéry György és Magyar János.

Szeretettel köszöntjük új kartársainkat és kívánjuk, hogy töretlen egészség, zavartalan boldogság és jelentős szakmai sikerek kísérjék valamennyiüket életük hosszú útján.

Cs. L.